

DET KONGELIGE
UTENRIKSDEPARTEMENT

St.prp. nr. 79

(1999-2000)

Om samtykke til ratifikasjon av ILO-
konvensjon nr. 182 av 17. juni 1999 om
forbud mot og umiddelbare tiltak for å
avskaffe de verste former for
barnearbeid

*Tilråding fra Utenriksdepartementet av 2. juni 2000, godkjent
i statsråd samme dag.*

1 Innledning

Regjeringen legger med dette fram en proposisjon om samtykke til ratifikasjon av ILO-konvensjon nr. 182 av 17. juni 1999 om forbud mot og umiddelbare tiltak for å avskaffe de verste former for barnearbeid (ILO-konvensjonen om de verste former for barnearbeid). Konvensjonen og tilhørende rekommandasjon nr. 190 ble vedtatt på ILOs 87. internasjonale arbeidskonferanse, som fant sted i Genève 1.-17. juni 1999. Ifølge artikkel 19 nr. 5 og 6 i ILOs konstitusjon skal medlemsstatene legge konvensjoner og rekommandasjoner frem for kompetent myndighet innen et år etter avslutningen av en arbeidskonferanse. Kommunal- og regionaldepartementet har fremmet en egen stortingsmelding om arbeidskonferansen.

Barnearbeid er et sammensatt og problemfylt område som det har vært stor fokus på i de senere år, bl.a. i FN, ILO og UNICEF. ILO-konvensjon nr. 182 er et viktig supplement til FNs barnekonvensjon og til ILOs minstealderkonvensjon, og antas å bli et nyttig instrument i kampen mot skadelig barnearbeid. Den blir ansett som en av de grunnleggende konvensjoner når det gjelder menneskerettigheter i arbeidslivet. Pr. mai 2000 har 15 stater ratifisert konvensjonen.

Som «barn» etter konvensjonen regnes alle personer under 18 år. Ved å ratifisere konvensjonen, forplikter statene seg å til gjennomføre umiddelbare og effektive tiltak for å forby og fjerne de verste former for barnearbeid. Konvensjonen definerer de verste former for barnearbeid. Barn skal fjernes fra slikt arbeid, og det skal sørges for rehabilitering og sosial integrering av dem. Viktigheten av utdanning fremheves.

Konvensjonsteksten og rekommandasjonen i engelsk originalversjon med norsk oversettelse er vedlagt.

2 De viktigste bestemmelsene i konvensjonen

ILO-konvensjonen om de verste former for barnearbeid består av en fortale og 16 artikler. Konvensjonen har i tillegg en tilhørende rekommandasjon.

I *fortalen* slås det fast at arbeidet med å avskaffe de verste former for barnearbeid krever umiddelbar og omfattende handling. Fortalen omhandler nødvendigheten av å fjerne barn fra de verste former for barnearbeid, og sørge for rehabilitering og sosial integrering av dem. Viktigheten av utdanning fremheves.

Artikkel 1 sier at medlemsstatene skal gjennomføre umiddelbare og effektive tiltak for å sikre forbud mot og avskaffelse av de verste former for barnearbeid.

Ifølge *artikkel 2* betyr «barn» i denne konvensjonen alle personer under 18 år.

Artikkel 3 definerer «de verste former for barnearbeid». Ifølge 3 (a) omfattes slaveri, slaverilignende arbeid og tvungent eller obligatorisk arbeid, herunder tvungen eller obligatorisk militær rekruttering av barn for bruk i væpnet konflikt. Barns deltakelse i væpnet konflikt er ikke direkte regulert. Dette vil imidlertid etter omstendighetene måtte regnes som «farlig arbeid», jf. bokstav (d). Bruk av barn i barneprostitusjon og barnepornografi, (b), bruk av barn i ulovlige aktiviteter, herunder produksjon av narkotika og narkotikahandel, (c), samt farlig arbeid, regnes også blant de verste former for barnearbeid. Farlig arbeid er arbeid som på grunn av sin art eller omstendighetene det utføres under kan være til skade for barnets helse, sikkerhet eller moral.

Hva som skal regnes som «farlig arbeid» angis nærmere i *artikkel 4*. Etter samråd med berørte arbeidsgiver- og arbeidstakerorganisasjoner, skal nasjonale myndigheter fastsette i lover eller forskrifter hva som regnes som farlig arbeid. I denne fastsettingen skal det tas hensyn til de relevante internasjonale standarder, og her vises det særlig til nr. 3 og 4 i rekommandasjonen til konvensjonen, som inneholder en forholdsvis detaljert angivelse av ulike typer farlig arbeid.

Artikkel 5 bestemmer at statene, etter samråd med arbeidsgiver- og arbeidstakerorganisasjonene, skal opprette eller utpeke hensiktsmessige mekanismer for å overvåke gjennomføringen av konvensjonen. *Artikkel 6* bestemmer bl.a. at partene skal utforme og gjennomføre handlingsprogrammer for å prioritere avskaffing av de verste former for barnearbeid.

Artikkel 7 sier bl.a. at partene skal treffe de nødvendige tiltak for å sikre effektiv gjennomføring av de bestemmelser som iverksetter konvensjonen, herunder ved straffebestemmelser eller ulike sanksjoner der det er hensiktsmessig. Statene skal fastsette effektive tiltak for å hindre at barn blir satt til de verste former for barnearbeid. Der slikt arbeid forekommer, skal barna fjernes fra arbeidet, og det skal sørges for rehabilitering og sosial integrering av dem. Viktigheten av grunnleggende utdanning i kampen mot skadelig barnearbeid fremheves, og statene skal sikre adgang til fri grunnutdanning og eventuelt yrkesopplæring for alle barn som er fjernet fra de verste former for barnearbeid.

Artikkel 8 fastsetter at partene skal treffe egnede tiltak for å hjelpe hverandre å iverksette bestemmelsene i konvensjonen gjennom økt internasjonalt samarbeid og bistand, herunder støtte til sosial og økonomisk utvikling, programmer for fattigdomsbekjempelse og allmenn utdanning.

Artikkel 10 fastsetter bl.a. at konvensjonen trer i kraft 12 måneder etter den dag den er ratifisert av to medlemsstater. Deretter trer konvensjonen i kraft for medlemsstater 12 måneder etter ratifikasjonen. Ifølge *artikkel 11* kan en medlemsstat si opp konvensjonen 10 år etter at den er trådt i kraft.

Rekommandasjonen supplerer konvensjonen, men er ikke rettslig bindende. Den gir nærmere anvisning om innholdet i handlingsprogrammene som er omtalt i konvensjonens artikkel 6 og om gjennomføringen for øvrig av konvensjonen. I tillegg inneholder den en nokså detaljert angivelse av hva som bør regnes som «farlig arbeid», jf. konvensjonens artikkel 3 (d).

3 Gjennomføringen av konvensjonen i norsk rett

Gjennomføringen av konvensjonen i norsk rett foranlediger enkelte lovendringer.

Det må for det første gjøres en endring i vernepliktsloven for å oppfylle kravet i konvensjonens artikkel 3 (a) om at statene skal forby «tvungen eller obligatorisk rekruttering av barn for bruk i væpnet konflikt». Den alminnelige verneplikt i Norge inntreffer 1. januar det året en person fyller 19 år. Ifølge lovens § 4, jf. § 20, tredje ledd, kan imidlertid Kongen bestemme at verneplikten skal inntre det året vedkommende fyller 18 år dersom riket er i krig eller krig truer, og § 5 har tilsvarende aldersgrense når det gjelder oppsetting av krigsforsterkning. I Ot.prp. nr. 61 (1999-2000) om lov om endringer i heimevernsloven og vernepliktsloven foreslår Forsvarsdepartementet et absolutt lovforbud mot tvungen rekruttering av barn under 18 år til tjenestegjøring i Forsvaret i fredstid, under beredskap og i krigstid.

Det anses videre nødvendig med en endring i vernepliktsloven for å oppfylle kravet i artikkel 3 (d) om forbud mot farlig barnearbeid. Vernepliktsloven åpner i dag til en viss grad for frivillig rekruttering av personer under 18 år. I prinsippet kan dette medføre fare for at personer under 18 år kan delta i kamphandlinger, noe som må regnes som farlig barnearbeid etter artikkel 3 (d). I Ot.prp.'en foreslår Forsvarsdepartementet at frivillig rekruttert personell under 18 år ikke skal gis opplæring i eller delta i stridsrelatert virksomhet, og at de straks skal fritas fra tjeneste dersom riket er i krig eller krig truer eller Forsvaret eller noen del av det er beordret satt på krigsfot.

Det må dessuten gjøres visse endringer i straffeloven, for å sikre en best mulig etterlevelse av kravet i konvensjonens artikkel 3 (b) om at statene skal forby «bruk, fremskaffelse eller tilbud av barn (. . .) for produksjon av pornografi eller for pornografisk opptreden». Justisdepartementet har i Ot.prp. nr. 28 (1999-2000) om lov om endringer i straffeloven mv. (seksuallovbrudd), fremmet forslag til lovendringer som innebærer skjerpet forbud mot befatning med barnepornografi. I tillegg til et generelt forbud mot produksjon og overlatelse av barnepornografi til andre, foreslås det her å gjøre det straffbart å forlede noen under 18 år til å la seg avbilde som ledd i kommersiell fremstilling av bilder med seksuelt innhold, samt å kriminalisere produksjon av slike fremstillinger hvor noen under 18 år er avbildet. Lovsaken vil ventelig bli behandlet av Stortinget i vårsesjonen, og lovendringene vil deretter kunne tre i kraft straks.

Gjennomføringen av konvensjonen ventes ikke å innebære administrative eller økonomiske konsekvenser av betydning.

4 Vurdering og tilråding

Det er viktig at Norge gir sin ubetingede støtte til konvensjonen og til kampen mot de verste formene for barnearbeid. En rask ratifikasjon fra norsk side vil kunne gi et viktig signal overfor det internasjonale samfunn.

Foruten berørte departementer har spørsmålet om norsk ratifikasjon av konvensjonen vært forelagt Landsorganisasjonen i Norge, Næringslivets Hovedorganisasjon, Direktoratet for arbeidstilsynet, Forskningsstiftelsen FAFO og Norsk senter for barneforskning, som alle gir sin tilslutning til norsk ratifikasjon.

Kommunal- og regionaldepartementet tilrår at ILO-konvensjon nr. 182 ratifiseres. Utenriksdepartementet slutter seg til dette.

Utenriksdepartementet

t i l r å r :

At Deres Majestet godkjenner og skriver under et framlagt forslag til proposisjon til Stortinget om samtykke til ratifikasjon av ILO-konvensjon nr. 182 av 17. juni 1999 om forbud mot og umiddelbare tiltak for å avskaffe de verste former for barnearbeid.

Vi HARALD, Norges Konge,

s t a d f e s t e r :

Stortinget blir bedt om å gjøre vedtak om samtykke til ratifikasjon av ILO-konvensjon nr. 182 av 17. juni 1999 om forbud mot og umiddelbare tiltak for å avskaffe de verste former for barnearbeid, i samsvar med et framlagt forslag.

Tilråding fra Utenriksdepartementet ligger ved.

Vedlegg 1**Convention 182: Convention concerning the prohibition and immediate action for the elimination of the worst forms of child labour**

The General Conference of the International Labour Organization,

Having been convened at Geneva by the Governing Body of the International Labour Office, and having met in its 87th Session on 1 June 1999, and

Considering the need to adopt new instruments for the prohibition and elimination of the worst forms of child labour, as the main priority for national and international action, including international cooperation and assistance, to complement the Convention and the Recommendation concerning Minimum Age for Admission to Employment, 1973, which remain fundamental instruments on child labour, and

Considering that the effective elimination of the worst forms of child labour requires immediate and comprehensive action, taking into account the importance of free basic education and the need to remove the children concerned from all such work and to provide for their rehabilitation and social integration while addressing the needs of their families, and

Recalling the resolution concerning the elimination of child labour adopted by the International Labour Conference at its 83rd Session in 1996, and

Recognizing that child labour is to a great extent caused by poverty and that the long-term solution lies in sustained economic growth leading to social progress, in particular poverty alleviation and universal education, and

Recalling the Convention on the Rights of the Child adopted by the United Nations General Assembly on 20 November 1989, and

Recalling the ILO Declaration on Fundamental Principles and Rights at Work and its Follow-up, adopted by the International Labour Conference at its 86th Session in 1998, and

Recalling that some of the worst forms of child labour are covered by other international instruments, in particular the Forced Labour Convention, 1930, and the United Nations Supplementary Convention on the Abolition of Slavery, the Slave Trade, and Institutions and Practices Similar to Slavery, 1956, and

Having decided upon the adoption of certain proposals with regard to child labour, which is the fourth item on the agenda of the session, and

Having determined that these proposals shall take the form of an international Convention;

adopts this seventeenth day of June of the year one thousand nine hundred and ninety-nine the following Convention, which may be cited as the Worst Forms of Child Labour Convention, 1999.

Article 1

Each Member which ratifies this Convention shall take immediate and effective measures to secure the prohibition and elimination of the worst forms of child labour as a matter of urgency.

Article 2

For the purposes of this Convention, the term «child» shall apply to all persons under the age of 18.

Article 3

For the purposes of this Convention, the term «the worst forms of child labour» comprises:

- a) all forms of slavery or practices similar to slavery, such as the sale and trafficking of children, debt bondage and serfdom and forced or compulsory labour, including forced or compulsory recruitment of children for use in armed conflict;
- b) the use, procuring or offering of a child for prostitution, for the production of pornography or for pornographic performances;
- c) the use, procuring or offering of a child for illicit activities, in particular for the production and trafficking of drugs as defined in the relevant international treaties;
- d) work which, by its nature or the circumstances in which it is carried out, is likely to harm the health, safety or morals of children.

Article 4

1. The types of work referred to under Article 3(d) shall be determined by national laws or regulations or by the competent authority, after consultation with the organizations of employers and workers concerned, taking into consideration relevant international standards, in particular Paragraphs 3 and 4 of the Worst Forms of Child Labour Recommendation, 1999.
2. The competent authority, after consultation with the organizations of employers and workers concerned, shall identify where the types of work so determined exist.
3. The list of the types of work determined under paragraph 1 of this Article shall be periodically examined and revised as necessary, in consultation with the organizations of employers and workers concerned.

Article 5

Each Member shall, after consultation with employers' and workers' organizations, establish or designate appropriate mechanisms to monitor the implementation of the provisions giving effect to this Convention.

Article 6

1. Each Member shall design and implement programmes of action to eliminate as a priority the worst forms of child labour.

2. Such programmes of action shall be designed and implemented in consultation with relevant government institutions and employers' and workers' organizations, taking into consideration the views of other concerned groups as appropriate.

Article 7

1. Each Member shall take all necessary measures to ensure the effective implementation and enforcement of the provisions giving effect to this Convention including the provision and application of penal sanctions or, as appropriate, other sanctions.
2. Each Member shall, taking into account the importance of education in eliminating child labour, take effective and time-bound measures to:
 - a) prevent the engagement of children in the worst forms of child labour;
 - b) provide the necessary and appropriate direct assistance for the removal of children from the worst forms of child labour and for their rehabilitation and social integration;
 - c) ensure access to free basic education, and, wherever possible and appropriate, vocational training, for all children removed from the worst forms of child labour;
 - d) identify and reach out to children at special risk; and
 - e) take account of the special situation of girls.
3. Each Member shall designate the competent authority responsible for the implementation of the provisions giving effect to this Convention.

Article 8

Members shall take appropriate steps to assist one another in giving effect to the provisions of this Convention through enhanced international cooperation and/or assistance including support for social and economic development, poverty eradication programmes and universal education.

Article 9

The formal ratifications of this Convention shall be communicated to the Director-General of the International Labour Office for registration.

Article 10

1. This Convention shall be binding only upon those Members of the International Labour Organization whose ratifications have been registered with the Director-General of the International Labour Office.
2. It shall come into force 12 months after the date on which the ratifications of two Members have been registered with the Director-General.
3. Thereafter, this Convention shall come into force for any Member 12 months after the date on which its ratification has been registered.

Article 11

1. A Member which has ratified this Convention may denounce it after the expiration of ten years from the date on which the Convention first comes

into force, by an act communicated to the Director-General of the International Labour Office for registration. Such denunciation shall not take effect until one year after the date on which it is registered.

2. Each Member which has ratified this Convention and which does not, within the year following the expiration of the period of ten years mentioned in the preceding paragraph, exercise the right of denunciation provided for in this Article, will be bound for another period of ten years and, thereafter, may denounce this Convention at the expiration of each period of ten years under the terms provided for in this Article.

Article 12

1. The Director-General of the International Labour Office shall notify all Members of the International Labour Organization of the registration of all ratifications and acts of denunciation communicated by the Members of the Organization.
2. When notifying the Members of the Organization of the registration of the second ratification, the Director-General shall draw the attention of the Members of the Organization to the date upon which the Convention shall come into force.

Article 13

The Director-General of the International Labour Office shall communicate to the Secretary-General of the United Nations, for registration in accordance with article 102 of the Charter of the United Nations, full particulars of all ratifications and acts of denunciation registered by the Director-General in accordance with the provisions of the preceding Articles.

Article 14

At such times as it may consider necessary, the Governing Body of the International Labour Office shall present to the General Conference a report on the working of this Convention and shall examine the desirability of placing on the agenda of the Conference the question of its revision in whole or in part.

Article 15

1. Should the Conference adopt a new Convention revising this Convention in whole or in part, then, unless the new Convention otherwise provides --
 - a) the ratification by a Member of the new revising Convention shall ipso jure involve the immediate denunciation of this Convention, notwithstanding the provisions of Article 11 above, if and when the new revising Convention shall have come into force;
 - b) as from the date when the new revising Convention comes into force, this Convention shall cease to be open to ratification by the Members.
2. This Convention shall in any case remain in force in its actual form and content for those Members which have ratified it but have not ratified the revising Convention.

Article 16

The English and French versions of the text of this Convention are equally authoritative.

Konvensjon nr. 182: Konvensjon om forbud mot og umiddelbare tiltak for å avskaffe de verste former for barnearbeid

Den internasjonale arbeidsorganisasjonens generalkonferanse, som Det internasjonale arbeidsbyråets styre har sammenkalt i Genève, og som trådte sammen til sin 87. sesjon 1. juni 1999,

som tar i betraktning at det er behov for å vedta nye instrumenter om forbud mot og avskaffelse av de verste former for barnearbeid som et hovedprioritert område for nasjonal og internasjonal handling, herunder internasjonalt samarbeid og bistand, for å utfylle Konvensjonen og rekommandasjonen om minstealder for adgang til sysselsetting av 1973, som er grunnleggende instrumenter om barnearbeid,

som tar i betraktning at effektiv avskaffelse av de verste former for barnearbeid krever umiddelbar og omfattende handling, der det tas hensyn til viktigheten av gratis grunnutdanning og nødvendigheten av å fjerne de berørte barna fra alt arbeid av denne type og å sørge for at de blir rehabilitert og sosialt integrert, samtidig som det tas hensyn til deres familiers behov,

som minner om resolusjonen om avskaffelse av barnearbeid, som ble vedtatt av den 83. internasjonale arbeidskonferansen i 1996,

som erkjenner at barnearbeid i stor utstrekning er forårsaket av fattigdom og at løsningen på lang sikt ligger i vedvarende økonomisk vekst som fører til sosial fremgang, særlig i form av fattigdomsreduksjon og allmennutdanning,

som minner om Konvensjonen om barnets rettigheter, vedtatt av FNs generalforsamling 20. november 1989,

som minner om ILOs prinsipperklæring om de grunnleggende arbeidsstandardene og oppfølgingen av erklæringen, vedtatt av den 86. internasjonale arbeidskonferansen i 1998,

som minner om at noen av de verste former for barnearbeid omfattes av andre internasjonale instrumenter, særlig Konvensjonen om tvangsarbeid av 1930, og FNs tilleggskonvensjon om avskaffelse av slaveri, slavehandel og forhold og fremgangsmåter beslektet med slaveri av 1956,

som har besluttet å vedta visse forslag vedrørende barnearbeid, punkt 4 på sesjonens dagsorden, og

som har besluttet at disse forslagene skal utformes som en internasjonal konvensjon,

vedtar i dag, 17. juni 1999, følgende konvensjon, kalt Konvensjonen om de verste former for barnearbeid av 1999.

Artikkel 1

Hver medlemsstat som ratifiserer denne konvensjon skal treffe umiddelbare og effektive tiltak for å sikre forbud mot og avskaffelse av de verste former for barnearbeid snarest mulig.

Artikkel 2

I denne konvensjon skal uttrykket «barn» omfatte alle personer under 18 år.

Artikkel 3

I denne konvensjon skal uttrykket «de verste former for barnearbeid» omfatte:

- a) alle former for slaveri eller forhold og fremgangsmåter beslektet med slaveri, så som salg av og handel med barn, gjeldsslaveri, livegenskap og tvungent eller obligatorisk arbeid, herunder tvungen eller obligatorisk rekruttering av barn for bruk i væpnet konflikt,
- b) bruk, fremskaffelse eller tilbud av barn for prostitusjon, for produksjon av pornografi eller for pornografisk opptreden,
- c) bruk, fremskaffelse eller tilbud av barn for ulovlige handlinger, særlig for produksjon og handel med narkotika, slik det er definert i de relevante internasjonale avtaler,
- d) arbeid som på grunn av sin art eller de omstendigheter det utføres under, kan være til skade for barnets helse, sikkerhet eller moral.

Artikkel 4

1. De typer arbeid som er omhandlet i artikkel 3 bokstav d), skal fastsettes i nasjonale lover eller forskrifter eller av kompetent myndighet, etter samråd med de berørte arbeidsgiver- og arbeidstakerorganisasjoner, idet det tas hensyn til relevante internasjonale standarder, særlig nr. 3 og 4 i rekommandasjonen om de verste former for barnearbeid av 1999.
2. Den kompetente myndighet skal, etter samråd med de berørte arbeidsgiver- og arbeidstakerorganisasjoner, identifisere hvor den type arbeid som er fastsatt, finnes.
3. Listen over typer arbeid fastsatt etter nr. 1 i denne artikkel skal gjennomgås regelmessig og om nødvendig revideres, i samråd med de berørte arbeidsgiver- og arbeidstakerorganisasjoner.

Artikkel 5

Hver medlemsstat skal, etter samråd med arbeidsgiver- og arbeidstakerorganisasjoner, opprette eller utpeke hensiktsmessige mekanismer for å overvåke gjennomføringen av de bestemmelser som iverksetter konvensjonen.

Artikkel 6

1. Hver medlemsstat skal utforme og gjennomføre handlingsprogrammer for å prioritere avskaffing av de verste former for barnearbeid.
2. Slike handlingsprogrammer skal utformes og gjennomføres i samråd med relevante statlige institusjoner og arbeidsgiver- og arbeidstakerorganisasjoner, idet andre berørte gruppers synspunkter tas i betraktning når det er hensiktsmessig.

Artikkel 7

1. Hver medlemsstat skal treffe alle nødvendige tiltak for å sikre effektiv gjennomføring og håndhevelse av de bestemmelser som iverksetter kon-

- vensjonen, herunder ved bestemmelser om og gjennomføring av straffereaksjoner eller andre sanksjoner der det er hensiktsmessig.
2. Hver medlemsstat skal, idet det tas hensyn til viktigheten av utdanning når det gjelder å avskaffe barnearbeid, treffe effektive tiltak innenfor fastsatte tidsfrister for å:
 - a) hindre at barn blir satt til de verste former for barnearbeid,
 - b) yte nødvendig og hensiktsmessig direkte hjelp for å fjerne barn fra de verste former for barnearbeid og sørge for at de blir rehabilitert og sosialt integrert,
 - c) sikre adgang til fri grunnutdanning, samt yrkesopplæring når det er mulig og hensiktsmessig, for alle barn som er fjernet fra de verste former for barnearbeid,
 - d) finne fram til og oppsøke barn som er spesielt utsatt, og
 - e) ta hensyn til jenters spesielle situasjon.
 3. Hver medlemsstat skal utpeke den kompetente myndighet som har ansvaret for gjennomføringen av de bestemmelser som iverksetter denne konvensjon.

Artikkel 8

Medlemsstatene skal treffe egnede tiltak for å hjelpe hverandre å iverksette bestemmelsene i denne konvensjon gjennom økt internasjonalt samarbeid og/eller bistand, herunder støtte til sosial og økonomisk utvikling, programmer for fattigdomsbekjempelse og allmennutdanning.

Artikkel 9

De formelle ratifikasjonene av denne konvensjon skal oversendes Generaldirektøren for Det internasjonale arbeidsbyrå for registrering.

Artikkel 10

1. Denne konvensjon skal bare være bindende for de medlemsstater i Den internasjonale arbeidsorganisasjon hvis ratifikasjoner er blitt registrert hos Generaldirektøren for Det internasjonale arbeidsbyrå.
2. Den skal tre i kraft 12 måneder etter den dag ratifikasjoner fra to medlemsstater er blitt registrert hos Generaldirektøren.
3. Deretter skal denne konvensjon tre i kraft for en medlemsstat 12 måneder etter den dag medlemsstatens ratifikasjon er blitt registrert.

Artikkel 11

1. En medlemsstat som har ratifisert denne konvensjon kan si den opp 10 år etter den dag konvensjonen første gang trådte i kraft ved å sende melding om dette til Generaldirektøren for Det internasjonale arbeidsbyrå for registrering. Slik oppsigelse trer ikke i kraft før ett år etter den dag den ble registrert.
2. Enhver medlemsstat som har ratifisert denne konvensjon og som ikke gjør bruk av oppsigelsesretten fastsatt i denne artikkel innen ett år etter utgangen av 10 - årsperioden nevnt i foregående nummer, er bundet for ytterligere 10 år, og kan deretter si opp denne konvensjon ved utgangen

av hver 10 - årsperiode på de vilkår som er fastsatt i denne artikkel.

Artikkel 12

1. Generaldirektøren for Det internasjonale arbeidsbyrå skal underrette alle medlemsstater av Den internasjonale arbeidsorganisasjon om registrering av alle ratifikasjoner og oppsigelser som er oversendt av organisasjonens medlemsstater.
2. Når Generaldirektøren underretter medlemsstatene i organisasjonen om registreringen av den andre ratifikasjon, skal medlemsstatene gjøres oppmerksom på hvilken dato konvensjonen vil tre i kraft.

Artikkel 13

Generaldirektøren for Det internasjonale arbeidsbyrå skal oversende til De forente nasjoners generalsekretær fullstendige opplysninger om alle ratifikasjoner og oppsigelser som er registrert av Generaldirektøren etter bestemmelsene i de foregående artikler, med sikte på registrering i samsvar med artikkel 102 i De forente nasjoners pakt.

Artikkel 14

Styret for Det internasjonale arbeidsbyrå skal, når det finner det nødvendig, legge fram for Generalkonferansen en melding om hvordan denne konvensjonen har virket og undersøke om det er ønskelig å sette spørsmålet om hel eller delvis revisjon av konvensjonen på konferansens dagsorden.

Artikkel 15

1. Dersom konferansen vedtar en ny konvensjon som helt eller delvis endrer denne konvensjon og ikke annet er bestemt i den nye konvensjonen, skal:
 - a) en medlemsstats ratifikasjon av den nye reviderte konvensjonen i seg selv innebære øyeblikkelig oppsigelse av denne konvensjon, uten hensyn til bestemmelsene i artikkel 11 ovenfor, forutsatt at den nye reviderte konvensjonen er trådt i kraft,
 - b) denne konvensjon, fra den dag den nye reviderte konvensjonen trer i kraft, ikke lenger være åpen for ratifikasjon av medlemsstatene.
2. Denne konvensjon skal i alle tilfelle fortsatt være i kraft i sin nåværende form og med sitt nåværende innhold for de medlemsstater som har ratifisert den, men som ikke har ratifisert den reviderte konvensjonen.

Artikkel 16

Den engelske og franske versjon av konvensjonen har samme gyldighet.

Vedlegg 2

Recommendation 190: Recommendation concerning the prohibition and immediate action for the elimination of the worst forms of child labour

The General Conference of the International Labour Organization,

Having been convened at Geneva by the Governing Body of the International Labour Office, and having met in its Eighty-seventh Session on 1 June 1999, and

Having adopted the Worst Forms of Child Labour Convention, 1999, and

Having decided upon the adoption of certain proposals with regard to child labour, which is the fourth item on the agenda of the session, and

Having determined that these proposals shall take the form of a Recommendation supplementing the Worst Forms of Child Labour Convention, 1999;

adopts this seventeenth day of June of the year one thousand nine hundred and ninety-nine the following Recommendation, which may be cited as the Worst Forms of Child Labour Recommendation, 1999.

1. The provisions of this Recommendation supplement those of the Worst Forms of Child Labour Convention, 1999 (hereafter referred to as «the Convention»), and should be applied in conjunction with them.

I. Programmes of action

2. The programmes of action referred to in Article 6 of the Convention should be designed and implemented as a matter of urgency, in consultation with relevant government institutions and employers' and workers' organizations, taking into consideration the views of the children directly affected by the worst forms of child labour, their families and, as appropriate, other concerned groups committed to the aims of the Convention and this Recommendation. Such programmes should aim at, inter alia:

- a) identifying and denouncing the worst forms of child labour;
- b) preventing the engagement of children in or removing them from the worst forms of child labour, protecting them from reprisals and providing for their rehabilitation and social integration through measures which address their educational, physical and psychological needs;
- c) giving special attention to:
 - i. younger children;
 - ii. the girl child;
 - iii. the problem of hidden work situations, in which girls are at special risk;
 - iv. other groups of children with special vulnerabilities or needs;
- d) identifying, reaching out to and working with communities where children are at special risk;
- e) informing, sensitizing and mobilizing public opinion and concerned groups, including children and their families.

II. Hazardous work

3. In determining the types of work referred to under Article 3(d) of the Convention, and in identifying where they exist, consideration should be given, *inter alia*, to:

- a) work which exposes children to physical, psychological or sexual abuse;
- b) work underground, under water, at dangerous heights or in confined spaces;
- c) work with dangerous machinery, equipment and tools, or which involves the manual handling or transport of heavy loads;
- d) work in an unhealthy environment which may, for example, expose children to hazardous substances, agents or processes, or to temperatures, noise levels, or vibrations damaging to their health;
- e) work under particularly difficult conditions such as work for long hours or during the night or work where the child is unreasonably confined to the premises of the employer.

4. For the types of work referred to under Article 3(d) of the Convention and Paragraph 3 above, national laws or regulations or the competent authority could, after consultation with the workers' and employers' organizations concerned, authorize employment or work as from the age of 16 on condition that the health, safety and morals of the children concerned are fully protected, and that the children have received adequate specific instruction or vocational training in the relevant branch of activity.

III. Implementation

5. (1) Detailed information and statistical data on the nature and extent of child labour should be compiled and kept up to date to serve as a basis for determining priorities for national action for the abolition of child labour, in particular for the prohibition and elimination of its worst forms as a matter of urgency.

(2) As far as possible, such information and statistical data should include data disaggregated by sex, age group, occupation, branch of economic activity, status in employment, school attendance and geographical location. The importance of an effective system of birth registration, including the issuing of birth certificates, should be taken into account.

(3) Relevant data concerning violations of national provisions for the prohibition and elimination of the worst forms of child labour should be compiled and kept up to date.

6. The compilation and processing of the information and data referred to in Paragraph 5 above should be carried out with due regard for the right to privacy.

7. The information compiled under Paragraph 5 above should be communicated to the International Labour Office on a regular basis.

8. Members should establish or designate appropriate national mechanisms to monitor the implementation of national provisions for the prohibition and elimination of the worst forms of child labour, after consultation with employers' and workers' organizations.

9. Members should ensure that the competent authorities which have responsibilities for implementing national provisions for the prohibition and

elimination of the worst forms of child labour cooperate with each other and coordinate their activities.

10. National laws or regulations or the competent authority should determine the persons to be held responsible in the event of non-compliance with national provisions for the prohibition and elimination of the worst forms of child labour.

11. Members should, in so far as it is compatible with national law, cooperate with international efforts aimed at the prohibition and elimination of the worst forms of child labour as a matter of urgency by:

- a) gathering and exchanging information concerning criminal offences, including those involving international networks;
- b) detecting and prosecuting those involved in the sale and trafficking of children, or in the use, procuring or offering of children for illicit activities, for prostitution, for the production of pornography or for pornographic performances;
- c) registering perpetrators of such offences.

12. Members should provide that the following worst forms of child labour are criminal offences:

- a) all forms of slavery or practices similar to slavery, such as the sale and trafficking of children, debt bondage and serfdom and forced or compulsory labour, including forced or compulsory recruitment of children for use in armed conflict;
- b) the use, procuring or offering of a child for prostitution, for the production of pornography or for pornographic performances; and
- c) the use, procuring or offering of a child for illicit activities, in particular for the production and trafficking of drugs as defined in the relevant international treaties, or for activities which involve the unlawful carrying or use of firearms or other weapons.

13. Members should ensure that penalties including, where appropriate, criminal penalties are applied for violations of the national provisions for the prohibition and elimination of any type of work referred to in Article 3(d) of the Convention.

14. Members should also provide as a matter of urgency for other criminal, civil or administrative remedies, where appropriate, to ensure the effective enforcement of national provisions for the prohibition and elimination of the worst forms of child labour, such as special supervision of enterprises which have used the worst forms of child labour, and, in cases of persistent violation, consideration of temporary or permanent revoking of permits to operate.

15. Other measures aimed at the prohibition and elimination of the worst forms of child labour might include the following:

- a) informing, sensitizing and mobilizing the general public, including national and local political leaders, parliamentarians and the judiciary;
- b) involving and training employers' and workers' organizations and civic organizations;
- c) providing appropriate training for the government officials concerned, especially inspectors and law enforcement officials, and for other relevant professionals;
- d) providing for the prosecution in their own country of the Member's natio-

- nals who commit offences under its national provisions for the prohibition and immediate elimination of the worst forms of child labour even when these offences are committed in another country;
- e) simplifying legal and administrative procedures and ensuring that they are appropriate and prompt;
 - f) encouraging the development of policies by undertakings to promote the aims of the Convention;
 - g) monitoring and giving publicity to best practices on the elimination of child labour;
 - h) giving publicity to legal or other provisions on child labour in the different languages or dialects;
 - i) establishing special complaints procedures and making provisions to protect from discrimination and reprisals those who legitimately expose violations of the provisions of the Convention, as well as establishing helplines or points of contact and ombudspersons;
 - j) adopting appropriate measures to improve the educational infrastructure and the training of teachers to meet the needs of boys and girls;
 - k) as far as possible, taking into account in national programmes of action:
 - i. the need for job creation and vocational training for the parents and adults in the families of children working in the conditions covered by the Convention; and
 - ii. the need for sensitizing parents to the problem of children working in such conditions.

16. Enhanced international cooperation and/or assistance among Members for the prohibition and effective elimination of the worst forms of child labour should complement national efforts and may, as appropriate, be developed and implemented in consultation with employers' and workers' organizations. Such international cooperation and/or assistance should include:

- a) mobilizing resources for national or international programmes;
- b) mutual legal assistance;
- c) technical assistance including the exchange of information;
- d) support for social and economic development, poverty eradication programmes and universal education.

Rekommandasjon nr. 190: Rekommandasjon om forbud mot og umiddelbare tiltak for å avskaffe de verste former for barnearbeid

Den internasjonale arbeidsorganisasjonens generalkonferanse,
som Det internasjonale arbeidsbyråets styre har sammenkalt i Genève, og
som trådte sammen til sin 87. sesjon den 1. juni 1999,
som har vedtatt Konvensjonen om de verste former for barnearbeid av 1999,
som har besluttet å vedta visse forslag vedrørende barnearbeid, punkt 4 på sesjonens dagsorden, og
som har besluttet at disse forslag skal utformes som en rekommandasjon som supplerer Konvensjonen om de verste former for barnearbeid av 1999,
vedtar i dag, 17. juni 1999, følgende rekommandasjon, kalt rekommandasjonen om de verste former for barnearbeid av 1999.

1. Bestemmelsene i denne rekommandasjon supplerer bestemmelsene i Konvensjonen om de verste former for barnearbeid av 1999 (heretter kalt «konvensjonen») og bør anvendes i tilknytning til disse.

I. Handlingsprogrammer

2. Handlingsprogrammene omtalt i artikkel 6 i konvensjonen bør utarbeides og iverksettes snarest mulig, i samråd med berørte statlige institusjoner og arbeidsgiver- og arbeidstakerorganisasjoner, idet det tas hensyn til synspunktene til barn som er direkte berørt av de verste former for barnearbeid, deres familier og, når det er hensiktsmessig, andre berørte grupper som støtter opp om konvensjonens og rekommandasjonens målsetning. Slike programmer bør bl.a. ta sikte på å:

- a) kartlegge og sette søkelyset på de verste former for barnearbeid,
- b) hindre at barn blir satt til de verste former for barnearbeid eller fjerne dem fra slikt arbeid, verne dem mot represalier og sørge for at de blir rehabilitert og sosialt integrert gjennom tiltak rettet mot utdanning og barnas fysiske og psykiske behov,
- c) vie særlig oppmerksomhet til:
 - i. yngre barn,
 - ii. pikebarn,
 - iii. problemet med skjulte arbeidsforhold, der jenter er spesielt utsatt,
 - iv. andre grupper av barn som er spesielt sårbare eller har spesielle behov,
- d) finne frem til, oppsøke og samarbeide med samfunn der barn er spesielt utsatt,
- e) informere, bevisstgjøre og mobilisere offentlig opinion og berørte grupper, herunder barn og deres familier.

II. Farlig arbeid

3. Ved fastsetting av de typer arbeid som er omhandlet i artikkel 3 bokstav d) i konvensjonen og identifisering av hvor slikt arbeid finnes, bør bl.a. følgende forhold tas med i betraktning:

- a) arbeid som utsetter barn for fysisk, psykisk eller seksuelt misbruk,
- b) arbeid under jorden, under vann, i farlige høyder eller områder der det er trangt å bevege seg,
- c) arbeid med farlige maskiner, utstyr og verktøy, eller som omfatter manuell håndtering eller transport av tunge bærer,
- d) arbeid i helsefarlige omgivelser som f.eks. kan utsette barn for farlige stoffer, midler eller prosesser, eller for temperaturer, støynivå eller vibrasjoner som er farlige for deres helse,
- e) arbeid under spesielt vanskelige forhold, så som lange arbeidsdager eller nattarbeid eller arbeid der barn på urimelig vis holdes inne i arbeidsgiverens lokaler.

4. For de typer arbeid som er omhandlet i artikkel 3 bokstav d) i konvensjonen og nr. 3 ovenfor, vil nasjonale lover eller forskrifter eller vedkommende myndighet, etter samråd med berørte arbeidsgiver- og arbeidstakerorganisasjoner, kunne tillate sysselsetting eller arbeid fra og med 16 år under forutsetning av at de berørte barnas helse, sikkerhet og moral er fullt beskyttet, og at

barna har fått relevant, særskilt veiledning eller yrkesopplæring på det aktuelle arbeidsområdet.

III. Gjennomføring

5. 1) Detaljerte opplysninger og statistiske data om typer barnearbeid og dets omfang bør samles inn og holdes oppdatert slik at det kan tjene som grunnlag for å fastsette prioriteringer for nasjonale tiltak for å avskaffe barnearbeid, særlig når det gjelder å forby og avskaffe de verste former for slikt arbeid snarest mulig.

2) Slike opplysninger og statistiske data bør så langt det er mulig inneholde data inndelt etter kjønn, aldersgruppe, yrke, næringsgren, stilling, skolegang og geografisk beliggenhet. Viktigheten av et effektivt system for fødselsregistrering, herunder utstedelse av fødselsattester, bør tas i betraktning.

3) Relevante data om brudd på nasjonale bestemmelser om forbud mot og avskaffelse av de verste former for barnearbeid, bør samles inn og holdes oppdatert.

6. Innsamling og behandling av opplysningene og dataene nevnt i nr. 5 ovenfor bør utføres på en måte som tar tilbørlig hensyn til privatlivets fred.

7. Opplysninger som blir samlet inn etter nr. 5 ovenfor, bør regelmessig oversendes Det internasjonale arbeidsbyrå.

8. Medlemsstatene bør opprette eller utpeke egnede nasjonale organer for å overvåke gjennomføringen av nasjonale bestemmelser om forbud mot og avskaffelse av de verste former for barnearbeid, etter samråd med arbeidsgiver- og arbeidstakerorganisasjoner.

9. Medlemsstatene bør sørge for at vedkommende myndigheter som er tillagt ansvar for gjennomføringen av nasjonale bestemmelser om forbud mot og avskaffelse av de verste former for barnearbeid, samarbeider med hverandre og samordner sine tiltak.

10. Nasjonale lover eller forskrifter eller vedkommende myndighet bør fastsette hvilke personer som vil bli holdt ansvarlig dersom de nasjonale bestemmelsene om forbud mot og avskaffelse av de verste former for barnearbeid ikke blir etterlevd.

11. Medlemsstatene bør, i den utstrekning det er forenlig med nasjonal lovgivning, samarbeide om internasjonale tiltak som tar sikte på å forby og avskaffe de verste former for barnearbeid snarest mulig ved å:

- a) samle inn og utveksle opplysninger om kriminelle handlinger, herunder handlinger der internasjonale nettverk er innblandet,
- b) avsløre og rettsforfølge personer som er innblandet i salg av og handel med barn eller bruk, fremskaffelse av eller tilbud av barn for ulovlige handlinger, for prostitusjon, for produksjon av pornografi eller for pornografisk opptreden,
- c) registrere personer som har begått slike straffbare handlinger.

12. Medlemsstatene bør sørge for at de følgende verste former for barnearbeid gjøres til straffbare handlinger:

- a) alle former for slaveri eller forhold og fremgangsmåter beslektet med slaveri, så som salg av og handel med barn, gjeldsslaveri, livegenskap og tvungent eller obligatorisk arbeid, herunder tvungen eller obligatorisk rekruttering av barn for bruk i væpnet konflikt,

- b) bruk, fremskaffelse eller tilbud av barn for prostitusjon, for produksjon av pornografi eller for pornografisk opptreden,
- c) bruk, fremskaffelse eller tilbud av barn for ulovlige handlinger, særlig for produksjon og handel med narkotika, slik det er definert i de relevante internasjonale avtaler, eller for virksomhet som innebærer at skytevåpen eller andre våpen bæres eller brukes ulovlig.

13. Medlemsstatene bør sikre at sanksjoner, herunder strafferettslige reaksjoner der det er hensiktsmessig, blir anvendt for brudd på nasjonale bestemmelser om forbud mot og avskaffelse av enhver type arbeid omhandlet i artikkel 3 bokstav d) i konvensjonen.

14. Medlemsstatene bør også snarest mulig sørge for at det finnes andre strafferettslige, sivile eller administrative tiltak, når det er hensiktsmessig, for å sikre effektiv håndhevelse av nasjonale bestemmelser om forbud mot og avskaffelse av de verste former for barnearbeid, som f.eks. særskilt overvåking av bedrifter som har gjort bruk av de verste former for barnearbeid og vurdere å trekke tilbake driftstillatelse midlertidig eller permanent i tilfelle vedvarende brudd.

15. Andre tiltak som tar sikte på å forby og avskaffe de verste former for barnearbeid, kan bestå i:

- a) å informere, bevisstgjøre og mobilisere offentlig opinion, herunder nasjonale og lokale politiske ledere, parlamentarikere og rettsvesenet,
- b) å trekke inn og lære opp arbeidsgiver- og arbeidstakerorganisasjoner og sivile organisasjoner,
- c) å sørge for hensiktsmessig opplæring av de berørte statstjenestemenn, særlig inspektører og de som skal håndheve loven, samt andre berørte fagfolk,
- d) å muliggjøre strafferettslig forfølgning på eget territorium av statens egne borgere som bryter nasjonale bestemmelser om forbud mot og umiddelbar avskaffelse av de verste former for barnearbeid, selv om bruddene er begått utenfor statens eget territorium,
- e) å forenkle rettslige og administrative fremgangsmåter og sikre at de er hensiktsmessige og utføres raskt,
- f) å oppmuntre foretak til å utforme retningslinjer som tar sikte på å fremme konvensjonens målsettinger,
- g) å overvåke og spre informasjon om gode eksempler på hvordan barnearbeid best kan avskaffes,
- h) å spre informasjon om rettslige bestemmelser og andre bestemmelser om barnearbeid på de ulike språk eller dialekter,
- i) å opprette særskilte klageordninger og utarbeide bestemmelser for å verne de som med rette avdekker brudd på konvensjonens bestemmelser, mot diskriminering og represalier, samt opprette hjelpetelefoner eller kontaktsentre og ombudsordninger,
- j) å vedta hensiktsmessige tiltak for å bedre skolesystemet og opplæring av lærere for å møte gutters og jenters behov,
- k) i den grad det er mulig å påse at de nasjonale handlingsprogrammene tar hensyn til:
 - i. behovet for opprettelse av nye arbeidsplasser og yrkesopplæring for foreldre og voksne i familier der barna arbeider under forhold som omfattes av konvensjonen, og
 - ii. behovet for å bevisstgjøre foreldre om problemet med barn som arbeider

der under slike forhold.

16. Økt internasjonal samarbeid og/eller bistand mellom medlemsstatene for å forby og effektivt avskaffe de verste former for barnearbeid bør utfylle den innsats som gjøres nasjonalt, og kan videreutvikles og iverksettes i samråd med arbeidsgiver- og arbeidstakerorganisasjoner når det er hensiktsmessig. Slikt internasjonal samarbeid og/eller bistand bør omfatte:

- a) mobilisering av ressurser for nasjonale- og internasjonale programmer,
 - b) gjensidig rettshjelp,
 - c) teknisk bistand, herunder utveksling av informasjon,
 - d) støtte til sosial og økonomisk utvikling, programmer for fattigdomsbekjempelse og allmennutdanning.
-